

VITA

Dávidházi Péter

BOCSÁNATKÉRÉS

Az inszINUÁCIÓ alattomos módszer, bajos védekezni ellene, de leginkább alkalmazójára vet rossz fényt. Ezért ha igaz volna Lukácsy Sándor meglepő feltételezése (*Holmi*, 1996. 8. sz. 1232. o.), mindketten bajban lennénk. Ha ugyanis valóban azt a képtelenséget akartam volna sugallni, hogy a rendszerváltozás utáni tanulmányaival „az új rezsim” kegyeit kereste, azaz „keresztény kurzusra számítva” értekezett a régi egyházi irodalomról, akkor ezt aligha tudná azzal kivédeni, hogy e tanulmányok közül az első már 1988 augusztusában, mondhatni a rendszerváltozás előestéjén megjelent. Szerencsére azonban bizonyítani tudom, hogy nem akartam sugalmazni se ezt, se másat azon túl, amit a mondat nyíltan állít, s a rendszerváltozáshoz viszonyító, manapság szokványos időmegjelölés sokat sejtető tipográfiai kiemelésé sem tőlem származik az idézetben, hanem tőle. (Vö. 7. sz. 1080. o.) E tanulmányok megjelenési sorrendjét elég jól ismertem, s a minimális különbséget azért nem tartottam szóra érdemesnek, mert közös témájuk megfogalmazását én (mint a Lukácsy-filológia alapító atyja) eleve korábbra datáltam, megírásuk lélektani indítékát pedig egészen másutt kerestem. Íme a bizonyíték, írásom végéről: „A nyolcvanas évek közepétől, körülbelül hatvanadik esztendejétől fogva pedig tanulóiban mindinkább a halál nagy medútiációs témája felé fordult: régi prédikátorokat olvasott sorra, teológiai különbségeiken túl valami számára fontosabbra figyelve bennük, a mulandóság költészetének ürügyén a vanitatum vanitas bölcsességét izlelgette, a haláltáncok irodalmába mélyedt, kereszténység és sztoicizmus érintkezését vizsgálta magyar hűszónokok Seneca-idézeteiben, vagy éppen az enyészet rejtélyét feszegető ubi sunt motívumán tűnődött a »Der Tod ist gross«, illetve a »Gott, du bist gross« jellemzően kiválasztott, kettős ríkkei mottója jegyében.” S azt sem bíztam

félreérthető sejtetésre, mit gondolok e sorozat értékéről. „Kései munkái szerintem túlszárnyalják Petőfi-tanulmányait; az utóbbi évtizedben publikált vagy fél tucat olyan dolgozatot, hogy odaadnám fele királyságomat, ha témájuk nekem jutott volna eszembe és ilyen szinten tudtam volna őket megírni. Az ISTEN GYERTYÁCSKÁI-ban összegyűjtött motívumtörténeti nyomozásai a rég elavultnak hitt toposzkutatási módszer dicsőséges megújításával tárják fel a magyar világi és egyházi irodalom kifejezőkincsének egykori összetartozását, rávilágítván utólagos szétválasztásuk értelemszűkítő következményeire.” Az olvasóra bízom annak eldöntését, kinek kellene voltaképpen bocsánatot kérnie a nemtelen inszINUÁCIÓ feltételezéséért.

De ha ez ügyben nincs is miért helyesbítenem vagy mentegetőznöm, más okból sajnos van. Ezért ahelyett, hogy most Lukácsy néhány csúsztatásán boronganék (Pándit és őt csakis Petőfi-koncepcióik dolgában mondtam szinte összetéveszthetőnek, hiszen politikai szerepeik egészét nyilvánvalóan nem lehet egy lapon említeni; két cikkem közül az első nem róla szólt, és mindössze kétoldalmi része foglalkozott vele stb.), inkább röstelkedve beismerem, hogy a tollam alól óvatlanul kicsúszott „szónokolt” ige a kifogásolt mondatban csakugyan szemtelenül gúnyos, sőt gondolatmenetemben értelmetlenül és a főntebb dicsért tanulmányokhoz méltatlanul lekezelő, úgyhogy a legkevesebb, amit tehetek, hogy ezennel „érvelt”-re javítom, és bocsánatot kérek érte. Stílusfigyelmünk kihagyása polémiában tragikai vétség. S bármennyire igyekeztem méltányos lenni, vélt igazam bővületében egy ponton Szajbély Mihállyal szemben is elragadtott a hév: hiszen ha valóban „áhítatosan” visszhangozta volna egykori mestere utószavát, akkor aligha tette volna szóvá kifogásait is, finoman, de félreérthetetlenül, a recenzeált könyvvel szemben. Ma már tisztábban látom, hogy őt ugyanúgy az igazságérzete hajtotta, mint engem az enyém, s ezért más-más tévedéseink ellenére több közünk van egymáshoz, mint a kéz kezdet mos alapon csereberélt magasztalások vagy a klikkérdek parancsolta ledorongolások mindenkori szerzőihez.